

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2026-09-10
Besvaras senast
2026-09-16 kl. 12.00

Till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:1016 Transnationellt förtryck

Under 2026 har tre internationella parlamentariska församlingar slagit fast att transnationellt förtryck utgör ett hot mot rättsstaten och den nationella säkerheten. Europaparlamentet har efterlyst nolltolerans och samordnade EU-åtgärder. Europarådets parlamentariska församling konstaterar i resolution 2669 att sådant förtryck är utländsk inblandning som kränker staters suveränitet. OSSE:s parlamentariska församling uppmanar i Haagdeklarationen till skärpt granskning och till att avslag ska vara huvudregel när framställningar kommer från stater som systematiskt bedriver transnationellt förtryck. Ryssland nämns som första exempel, Kazakstan som ett ytterligare. Svenska parlamentariker har varit drivande i detta arbete. Undertecknad var bland annat huvudförfattare till PACE-motionen Doc. 16338 om att skydda internationell rättskipning mot transnationellt förtryck.

Det finns fall som visar att det är brådskande att gå från resolution till genomförande. Europadomstolen avskrev i målet Lebedeva m.fl. mot Ryssland 879 ansökningar med motiveringen att fortsatt individuell prövning skulle kräva oproportionerliga dömande resurser. EU-domstolen slog i Inter Rao Lietuva (C-147/25) fast att den ryska regimen auktoritära karaktär inte i sig räcker som bevis för kontroll, utan det krävs objektiv bevisning som i praktiken endast kan komma från den ryska staten själv. Samma vecka har alltså två europeiska domstolar visat på samma strukturella problem: system som förutsätter individuell prövning eller bevisning från den utpekade staten kan tömmas ut eller blockeras av just den stat de är avsedda att skydda mot.

Frågan är inte längre begränsad till oppositionella och människorättsförsvarare. Den 1 september 2026 rapporterade säkerhetsjournalisten Brian Krebs att tjänsten Nexus på det ryska cyberbrottsforumet Exploit säljer digitala skanningar av identitetshandlingar tillhörande mer än 153 miljoner personer i USA och Kanada, utöver omkring 10 miljoner id-kort och över 3 miljoner resehandlingar. Uppgifterna kommer från ett intrång hos det amerikanska identitetsverifieringsföretaget Idscan.net, vars skanningsterminaler används av bland annat hyrbilsföretag, hotell, kasinon och fraktföretag. FBI:s fältkontor i New Orleans har inlett en utredning. Samtidigt ska EU:s medlemsstater enligt artikel 5a i förordning (EU) 2024/1183 tillhandahålla minst en europeisk digital identitetsplånbok senast den 24 december 2026. Staten blir därmed förvaltare av samma slags identitetsuppgifter för hela befolkningen. OSSE:s parlamentariska församling har understrukit att verktyg för integritet och digital

säkerhet – däribland totalsträckskryptering, säkra meddelandetjänster, donationsplattformar som skyddar givares integritet och virtuella privata nätverk – inte får behandlas som indikatorer på brottslighet. Europarådets parlamentariska församling har uppmanat staterna att skydda tillgången till krypterad kommunikation och att avstå från åtgärder som försvagar den.

Konsekvenserna för Sverige är konkreta. Genom upprepade, omformulerade eller via tredjeland förmedlade framställningar tvingas svenska domstolar, åklagare, polis, migrationsmyndigheter och banker att gå på gång pröva samma anklagelser. OSSE:s parlamentariska församling har uppmärksammat att sanktionerade aktörer, enligt rapportering bland annat ryska Alfa-Bank, kan söka utnyttja rättsliga, finansiella och polisiära samarbetsmekanismer. Det har bland annat hänvisats till uppgifter om affärsmannen Andrej Isajev och övertagandet av Baltic Bank. Sådana förfaranden riskerar att urholka sanktionsregimen och att bidra till Rysslands krigsekonomi. Sverige har goda förutsättningar att omsätta resolutionerna i nationella skyddsregler och att driva frågan inom EU, Europarådet, OSSE och Interpol.

Mot bakgrund av ovanstående önskas utrikesminister Maria Malmer Stenergard svara på följande fråga:

Vilka åtgärder avser ministern och regeringen att vidta för att genomföra OSSE:s parlamentariska församlings och Europaparlamentets resolutioner om transnationellt förtryck, inbegripet en ordning för icke-erkännande och icke-samarbete gentemot stater som systematiskt bedriver sådant förtryck samt skydd av unionsmedborgares, bosattas och företags identitetsuppgifter och finansiella uppgifter, som inte förutsätter bevisning från den utpekade staten själv?

.....

Markus Wiechel (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

David Dager